

5. Ворон М. Проектна діяльність у школі / М. Ворон // Освіта-ua Дата публікації: 23.07.2008

6. Ващенко Л. Управління освітніми проектами / Л. Ващенко // Освіта-ua. Дата публікації: 05.10.2005

7. Мельниченко Б. Метод проектів за рубежом: минуле та сучасне / Б. Мельниченко // Освіта-ua. Дата публікації: 05.10.2005

8. Метод проектів у сучасних умовах // Освіта-ua. Дата публікації: 04.02.2009

9. Les Petites Roches est une école privée en internat pour les classes du primaire. htm

10. Loi n° 2003-339 Ratification du Code de l'éducation. htm

11. Le Code de l'éducation – Ministère de l'Education nationale. htm

12. Адриан Жоэль. Десять лет спустя. Французская школа после децентрализации / Жоэль Адриан // Директор школы – 1995. – № 3. – С. 71–76.

13. Адриан Жоэль Десять лет спустя. Французская школа после децентрализации (окончание) Жоэль Адриан // Директор школы. – 1995. – № 4. – С. 69–73.

КАРИЧКОВСЬКА С.П.

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МЕТОДИК ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ефективність діяльності вищих аграрних навчальних закладів визначається їх спроможністю забезпечити формування у студентів знань, умінь та навичок діяльності в термін, визначений навчальними планами, та в обсязі, передбаченому освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця певної спеціальності [1]. Інтеграція вищої освіти й науки України в міжнародний освітній простір вимагає більш інноваційних поглядів на організацію та зміст навчального процесу у вищих навчальних закладах. Типова програма з іноземної мови для немовних вищих навчальних закладів метою навчання майбутніх спеціалістів визначає необхідність забезпечення практичного володіння ними іноземною мовою, формування іншомовної комунікативної компетенції [2]. Інформаційне суспільство, з одного боку, вимагає нових ідей, нових знань; з іншого – нових способів прискореного отримання й постійного поновлення знань [3]. Тому сьогодні питання методики навчання іноземної мови у вищих аграрних навчальних закладах є одним із найактуальніших.

Мета статті – відстежити в часі та дослідити особливості різних методик викладання іноземної мови, їх переваги та недоліки, зокрема в Уманському державному аграрному університеті на сучасному етапі.

Вища школа протягом свого становлення й розвитку застосовувала значну кількість різноманітних методів, способів і форм навчання та оцінювання – від усних опитувань, письмових контрольних робіт, колоквіумів, іспитів до глибокого контролю знань з використанням сучасних електронних засобів. Проблема методики викладання іноземної мови була об'єктом дослідження багатьох учених. По-різному вбачали її вирішення представники різних методичних напрямів за кордоном (М. Берліц, Л. Блумфілд, М. Вальтер, Х. Вебер, М. Зінгер та інші). Дослідженню цього питання присвячені праці й вітчизняних науковців (В.П. Безпалько, І.М. Берман, Е.М. Верещагін, Л.Г. Денисова, В.Г. Костомаров, В.Л. Скалкін, М.М. Цветкова та інші).

У ХІХ–ХХ ст. домінував **граматико-перекладний метод** у навчанні іноземних мов, за якого всі пріоритети без залишку віддавалися граматиці, май-

же механічному оволодінню вокабуляром, читанню й літературному перекладу. У зв'язку з цим у змісті підручників майже відсутні тексти, діалоги, ілюстрації та інші компоненти, які сприяли оволодінню країнознавчою інформацією. Не усвідомлюючи складних граматичних конструкцій, тексти заучували напам'ять, що призводило до формального, підсвідомо-напівмеханічного засвоєння мови. Головним недоліком цієї методики було те, що вона не сприяла оволодінню іноземною мовою як засобом комунікації. Стандартні види навчальної діяльності, в основному пов'язані з читанням і перекладом текстів, не забезпечували повноцінного оволодіння учнями механізмами спілкування [4].

Наприкінці ХХ ст. відбулася “революція” в методах викладання іноземної мови: 1930-ті рр. – це початок сучасного періоду розвитку методики викладання іноземних мов. У вітчизняній методиці затверджується **свідомо-порівняльний метод**, в основі якого лежить осмислення дії, а не механічне вироблення навичок, усвідомлюване, а не інтуїтивне оволодіння мовою. Дослідження в галузі психології, зокрема праці Л.С. Виготського, справили вплив на принципи цього методу. Ці дослідження показали, що в дорослих засвоєння відбувається не так, як у дитини, і усвідомлене оволодіння операціями сприяє більш повному засвоєнню, а осмислення є найважливішим компонентом засвоєння. Прихильники цього методу показали загальноосвітнє значення іноземної мови. Проте цей метод недооцінював роль діяльності в засвоєнні матеріалу, не забезпечував системності в оволодінні мовою [5].

У 1970-ті рр. виникає **аудіо-лінгвальний метод**, а з ним і численні лінгафонні курси і лінгафонні кабінети. Граматичні та фразеологічні структури мови завчалися у лінгафонних кабінетах шляхом їх багаторазового повторення у складених навчальних діалогах, за запропонованим зразком здійснювалися необхідні зміни у структурі речення. Прихильники цього методу переконували, що в конкретній ситуації завчене буде використовуватись автоматично. Проте навчання, що практикує відсутність зворотного зв'язку з носієм мови та повідомлення завчених мовних зворотів, є причиною непридатності для вирішення реальних завдань у повсякденному житті [6].

Починаючи з 1990-х рр. і до нашого часу перший рядок у рейтингу популярності методик посідає **комунікативний метод**, який, як впливає з його назви, спрямований на практику спілкування. Ви не почувете на заняттях особливо складних синтаксичних конструкцій або серйозної лексики. Комунікативна методика, як впливає вже з її назви, спрямована саме на можливість спілкування. З чотирьох “кітів”, на яких тримається будь-який мовний тренінг (читання, письмо, говоріння й сприйняття мовлення на слух), підвищена увага приділяється саме двом останнім. Комунікативний метод покликаний, насамперед, зняти страх перед спілкуванням. Важливим є те, що механічні відтворювальні вправи теж відсутні: їх місця займають ігрові ситуації, робота з партнером, завдання на пошук помилок, порівняння й зіставлення, що підключають не тільки пам'ять, а й логіку, уміння мислити аналітично й образно [7].

Особливої популярності сьогодні набуває **інтенсивний метод** навчання англійської мови. Він розрахований на тих, хто за порівняно короткий термін хоче вивчити мову. Вивчати англійську інтенсивно дає змоги високий ступінь шаблонності – ця мова складається із кліше на 25%. Запам'ятовуючи й відпрацьо-

вуючи певне коло “сталих виражень”, в принципі можна порозумітися й зрозуміти співрозмовника. Проте цей метод навчання вважають нетрадиційним [7].

Сьогодні, коли система освіти України взяла курс на інтеграцію в єдиний європейський освітній простір та склалися сприятливі умови для використання інноваційних ідей у вузівському навчанні, окремо слід підкреслити значення викладача. На зміну викладачу-диктатору, не здатному надати студентам свободу вибору, прийшов викладач-спостерігач, викладач-посередник і керівник, який не обмежений у виборі методів навчання (від ігор і тренінгів до синхронного перекладу) та в організації занять щодо вибору підручників і навчальних посібників (від широкого спектра вітчизняних видань до продукції Оксфорда, Кембриджу, Лондона та Нью-Йорка). Педагог тепер може підбирати, творити, комбінувати, видозмінювати. Особистість викладача в такому разі відходить на другий план, проте її вплив на аудиторію не зменшується, а, навпаки, зростає.

Крім того, на перші позиції виходить психологічний фактор вивчення іноземних мов. Автентичність спілкування, зважені вимоги та претензії, повага до волі інших людей – ось набір неписаних правил побудови конструктивних відносин у системі “викладач-студент”. Не менший за значенням елемент цієї системи – вибір. Він з’явився в студента, який відвідує курс іноземної мови. На заняттях студент більше не обмежений у виборі мовних засобів і власній мовній поведінці. Нові методи, методика та інформаційні технології навчання спрямовані на особистість студента [7].

Використовуючи передовий педагогічний досвід, Уманський державний аграрний університет зупинив свій вибір на курсі підручників Headway, який посідає одне з провідних місць у рейтингах України. Основою цього курсу є комунікативний метод навчання.

Кожен з п’яти рівнів цього підручника (Elementary, Pre-Intermediate, Intermediate, Upper-Intermediate) має свій “методичний комплект”, до якого входять підручник, книга для студентів і для вчителя, аудіокасети. Він може бути освоєний протягом приблизно 120 академічних годин. Увесь цей комплекс, у якому працюють студенти, допомагає створити англomовне середовище: читати, спілкуватися, брати участь у рольових іграх, викладати свої думки, робити висновки. Мова підручників курсу Headway дуже тісно переплетена з культурними особливостями країни, що неодмінно збагачує знання студентів-аграріїв з країнознавства.

Відповідно до рівня володіння іноземною мовою створюються підгрупи з 10–15 студентів (оскільки саме така кількість людей може спілкуватися між собою з максимальним ефектом, інтересом і користю) та обирається відповідний підручник з даного курсу.

Як свідчить досвід роботи, вибір був зроблений правильно. Студенти зацікавлено працюють над величезною кількістю вправ, які докорінно відрізняються від традиційних вправ підручників вітчизняних авторів.

Кожен урок складається з декількох розділів. Перший зазвичай присвячений розвитку навичок усного мовлення та аналізу деяких граматичних конструкцій, виконанню письмового завдання, обговоренню в парах певних тем (pairwork), практиці складання діалогів на основі запропонованих підказок, прослуховуванню аудіокасети, а також закріпленню й повторенню мате-

ріалу, пройденого на попередніх заняттях. Другий націлений на розвиток мовних навичок (skills development): робота з лексикою за допомогою виконання усних і письмових вправ. Дуже корисними є вправи типу “What do you think”, які стимулюють студентів до вираження власної думки. Це, в свою чергу, спонукає до дискусії – “квінтесенції комунікативного методу” [6]. Далі починається робота з текстом, якій, як правило, передують заняття в парах, відповіді на запитання, заповнення таблиць. Усе це добре орієнтує студента на сприйняття наступної інформації, стимулює інтерес до читання. Урок завершує аудіочастина, яку теж випереджають різні вправи, що дає змогу легше сприйняти новий матеріал. Відмінна риса курсу “Headway” – вивчення граматики на двох рівнях: спочатку в контексті уроку, а потім більш повно в робочій книзі студента (вправи з Workbook), що допомагає правильно використовувати набуті знання у реальному житті.

Висновки. Використовуючи творчий підхід та право власного погляду на навчальний процес, викладач все ж таки мусить пам’ятати, що навчання іноземних мов повинно гармонійно поєднувати в собі використання традиційних форм та методів з сучасними в умовах застосування новітніх технологій. Це сприятиме підвищенню рівня володіння іноземною мовою студентів-аграріїв за мінімальної кількості годин, наданих програмою з іноземних мов для немовних факультетів.

Література

1. Засоби навчання в аграрних навчальних закладах : метод. посіб. для наук.-педагогіч. працівників та викладачів аграрних навч. закладів / П.Г. Лузан, В.В. Ільїн, Т.Д. Іващенко, М.М. Пастушенко . – К. : Науково-методичний центр аграрної освіти, 2005. – 88 с.
2. Дембровська О.Б. Напрями складання програм з іноземної мови для студентів технічних факультетів / О.Б. Дембровська // Наука і методика. – 2006. – № 8. – С. 108–110.
3. Мусейчук С.М. До питання про впровадження дистанційного навчання іноземної мови у немовних вищих навчальних закладах / С.М. Мусейчук // Наука і методика. – 2005. – № 4. – С. 118–122.
4. Редько В. Відчинити вікно в інший світ: інтеркультурний підхід до навчання іноземних мов – нова парадигма в шкільній іншомовній освіті / В. Редько, Л. Мамонова, С. Полякова // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 22–26.
5. Савченко О.П. Педагогічні видання / О.П. Савченко // “Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку”. – 2008. – Вип. № 1.
6. Сухомейло Т.Г. Огляд методик вивчення іноземної мови (на прикладі англійської мови) / Т.Г. Сухомейло // Методологія і методика підготовки фахівців в аграрних ВНЗ : зб. наук. праць ; редкол. : П.Г. Копитко та ін. – Умань, 2004. – С. 181–186.
7. Федорова О. Методики преподавания английского / О. Федорова, О. Чебанова // Иностранец [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.inostranets.ru>

КАТКОВА Т.І.

САМООСВІТА ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

В умовах незалежності та розбудови Української держави надзвичайно велике значення має розвиток суспільного виробництва. Він безпосередньо за-